

ВПЛИВ ЄВРОПЕЙСЬКИХ ІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ НА ФОРМУВАННЯ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Віталіна Пугач¹, orcid.org/0000-0002-1653-7473, e-mail: pugach.vitalina@gmail.com

1. Вінницький навчально-науковий інститут економіки
Західноукраїнського національного університету, Вінниця

У статті здійснено аналіз нормативно-правової бази інформаційно-освітнього середовища ЗВО та визначення шляхів для її вдосконалення, що забезпечить умови для ефективного впровадження дистанційної освіти.

Метою статті є визначення шляхів вдосконалення нормативно-правової бази інформаційно-освітнього середовища ЗВО, яке забезпечить умови для ефективного впровадження дистанційної освіти.

Зважаючи на наявні тенденції, Стратегією розвитку вищої освіти в Україні на 2021–2031 роки, визначено місію вищої освіти, яка полягає у забезпеченні «сталого інноваційного розвитку України через підготовку висококваліфікованих фахівців, створення та поширення знань, формування інтелектуального, соціального та духовного капіталу суспільства, готового до викликів майбутнього»

Відповідно до окресленої в Стратегії розвитку вищої освіти в Україні на 2021–2031 роки місії вищої освіти, були проаналізовані переваги, недоліки та можливості освітньої системи нашої держави; сформовано пріоритетні принципи розвитку вітчизняної вищої освіти серед яких академічна свобода, орієнтація на забезпечення якості освіти, орієнтація на всебічний розвиток особистості, інклюзивність і різноманітність. Шляхи досягнення поставлених у стратегії завдань конкретизовано в операційних цілях, однією з яких є впровадження інноваційних технологій і дистанційного навчання у вищій освіті. Для досягнення цієї цілі визначені такі завдання: створення індустрії інноваційних технологій та засобів навчання, що відповідають світовому науково-технічному рівню; диджиталізація усіх процесів у системі вищої освіти; унормування дистанційного навчання як форми здобуття вищої освіти.

Інтернаціоналізація вищої освіти вбачається як логічний і незворотній процес в умовах глобалізації суспільства, що викликає потребу в збільшенні кількості міжкультурних програм і створенні відповідного нормативного забезпечення для їхнього успішного функціонування. Відтак вважаємо, що входження України до світового освітнього простору потребує виваженого підходу, з урахуванням можливих перспектив і використання інтелектуального потенціалу національних навчальних закладів, що має бути відображено у відповідних нормативних актах.

Враховуючи складність і багатоаспектність обраної тематики, перспективами наукових розвідок вважаємо необхідність подальших теоретичних досліджень та їхню практичну реалізацію.

Ключові слова: підготовка майбутніх фахівців, галузь права, дистанційна освіта, інтеграційні процеси, освітньо-інформаційне середовище ЗВО.

Постановка проблеми. Активізація інтеграційних процесів у всіх сферах життя є важливою характеристикою сучасного розвитку суспільства. Саме вони наразі є визначальними факторами формування людської цивілізації. Нормативно-правові аспекти цього процесу на території Європи відображені в Лісабонській стратегії, в якій задекларовано формування єдиного європейського простору освіти і науки, зокрема шляхом реалізації організаційно-правових та методичних заходів Болонського процесу.

Загальна концепція якості вищої освіти, на яку орієнтовані провідні країни світу, базується на низці нормативних документів, розроблених в межах Болонського процесу, зокрема таких концепцій:

- трьох частинна освіта впродовж життя (формальна, неформальна, інформальна);
- трьох циклова вища школа (бакалавр, магістр, доктор PhD);
- компетентнісний підхід;
- система навчальних кредитів;
- інтеграція вищої освіти та досліджень на всіх циклах;
- сумісність європейської та національної систем кваліфікацій та їхніх описів (дескрипторів);
- гарантування якості вищої освіти (стандарти, процедури, рекомендації);

– розмаїття європейських систем вищої школи та їхньої взаємної зрозумілості та визнання (Ващук, 2011, с. 7).

Відтак, інтеграція нашої держави в європейське та світове співтовариство можлива шляхом ініціації структурної реформи національної системи вищої освіти, зокрема, потрібне напрацювання нормативно-правової бази, яка б відповідала світовим стандартам.

Аналіз наукових досліджень і публікацій. Однак, не існує єдиного механізму, відповідно до якого можна досягти поставлених цілей. Шляхи та форми реформування вищої освіти залежать від регіону, країни та конкретної освітньої програми. Більш того, які свідчить наявний європейський досвід, немає прикладів, коли такий шаблонний підхід дозволяє забезпечити бажаний результат. Для досягнення поставлених цілей (вдосконалення мережі закладів вищої освіти, забезпечення їх ефективності, впровадження нових форм та засобів професійної підготовки тощо) розробляється низка національних стратегій. Як відмітили О. Падалка та І. Каленюк (2012), більшість європейських програм у яких декларується інтернаціоналізація вищої освіти базується на заздалегідь визначених цілях та чітких критеріях оцінки рівня реалізації.

Законом України «Про освіту» від 5 вересня 2017 р. № 2145-VIII (2022) задекларовано створення відкритої освітньої системи, забезпечення можливості її інтеграції у світовий освітній простір. А також передбачено державно-управлінські механізми реалізації окреслених завдань. При цьому наголошено на першочерговості розвитку інформаційно-освітнього середовища, зокрема із використанням засобів дистанційного навчання. Така позиція пояснюється тим, що низка дослідників, зокрема Р. Гуревич, Л. Калачова, М. Козяр, Н. Рибка, А. Семенова, В. Сокурєнко, Т. Ткач та інші вбачають розвиток дистанційного навчання як найбільш ефективний спосіб реалізації єдиного інформаційно-освітнього простору.

Метою статті є визначення шляхів вдосконалення нормативно-правової бази інформаційно-освітнього середовища ЗВО, яке забезпечить умови для ефективного впровадження дистанційної освіти.

Виклад основного матеріалу. В запропонованій статті здійснено аналіз нормативно-правової бази інформаційно-освітнього середовища ЗВО та визначення шляхів для її вдосконалення, що забезпечить умови для ефективного впровадження дистанційної освіти.

Важливим для розвитку дистанційної освіти вважаємо ч. 3 ст. 2 Закону № 2145-VIII відповідно до якої суб'єкт освітньої діяльності має право на самостійне прийняття рішення з певних питань у межах своєї автономії, зокрема з питань, чітко не врегульованих законодавством (Про освіту, 2022). Разом з тим, в цьому законі досить поверхнево зазначено про інтеграцію в міжнародний освітній і науковий простір. Зокрема, в статтях 82–84 розділу XI визначено право закладів освіти на укладання договорів про співробітництво, на провадження зовнішньоекономічної діяльності та участі в реалізації міжнародних проектів і програм (Про освіту, 2022).

Закон України «Про вищу освіту» (2022) від 01 липня 2014 р. № 1556-VII вже містить значну кількість норм з питань інтеграції у міжнародну освітню спільноту. Зокрема, важливими є визначення академічної мобільності, академічної свободи, вищої освіти та закладу вищої освіти (Про вищу освіту, 2022). Розгляд окреслених питань у правовому полі нашої держави свідчить про поступове приведення вітчизняної вищої освіти у відповідність міжнародним стандартам.

Важливим є і встановлення відповідності галузі знань і спеціальності з Міжнародною стандартною класифікацією освіти, а також надання в Законі № 1556-VII визначення Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи та кредиту ЄКТНС як одиниці вимірювання обсягу навчального навантаження здобувача вищої освіти (Про вищу освіту, 2022). Варто додати, що наразі використання ЄКТНС є безумовною складовою як здійснення академічних обмінів, так й академічної мобільності загалом, а також визнання кваліфікацій вищої освіти державами Європи.

Серед іншого у ч. 2 ст. 23 Закону № 1556-VII передбачалася співпраця установ забезпечення якості вищої освіти з Європейською асоціацією із забезпечення якості вищої освіти задля запровадження європейських стандартів та рекомендацій із цих питань. Співпраця з Європейським простором вищої освіти, зокрема стосовно її рамки кваліфікацій, а також з Європейською мережею національних центрів інформації про академічну мобільність та визнання передбачені п. п. 1–3 ч. 2 ст. 74 зазначеного закону (Про вищу освіту, 2022).

Містить окремі положення щодо міжнародного співробітництва також на закон України «Про фахову передвищу освіту» від 6 червня 2019 р. № 2745-VIII (2019). Зокрема, у ньому визначено пріоритетність норм міжнародних договорів (ч. 1 ст. 74), схарактеризовані питання гармонізації систем оцінювання якості фахової передвищої освіти України, узгоджено Національну рамку кваліфікацій з Європейською рамкою кваліфікацій, особливості співпраці з Європейською мережею національних

центрів інформації про академічну мобільність та визнання тощо.

Аналіз впливу європейських інтеграційних процесів на формування нормативно-правової бази в сфері дистанційної освіти в Україні ускладнює відсутність повної інформації щодо відповідних нормативних документів та укладених міжнародних угод, які стосуються функціонування вищої освіти зокрема на офіційному сайті МОН України. Так, зокрема, продовж останніх років були укладені двосторонні угоди з європейськими партнерами (Польща, Угорщина, Чехія, Великобританія, Румунія та інші). Крім того, були схвалені договори про співпрацю з Албанією, Сербією та Чорногорією, низкою азійських країн (В'єтнам, Китай, Монголія та інші) та африканських країна (Єгипет, Екваторіальна Гвінея, Лівія та інші) (Громовенко, 2020, с. 162).

Аналізуючи ситуацію в цілому, варто зауважити, що основоположним нормативним документом в якому зафіксоване наближення вітчизняної нормативно-правової бази до міжнародних стандартів вважається Національна доктрина розвитку освіти (2002). Саме у ній у ст. 2 зазначено необхідність інтеграції вітчизняної освіти до європейського та світового освітніх просторів як одного із пріоритетних напрямів державної освітньої політики (Про Національну доктрину, 2002). Конкретизувалося це положення в окремому розділі Доктрини із назвою «Міжнародне співробітництво та інтеграція у галузі освіти».

Однак, недоліком вважаємо те, що, відповідно до згаданого нормативного документа, міжнародна співпраця зводилася до «використання зарубіжного досвіду в галузі освіти». Опрацювання такого досвіду передбачалося шляхом організації «співробітництва з міжнародними фондами», проведення та участі у міжнародних заходах, академічних обмінів та стажування, опрацювання зарубіжної наукової і навчальної літератури тощо (Про Національну доктрину, 2002). У такому формулюванні, окреслені цілі носять узагальнений та декларативний характер і не розкривають механізми їх реалізації.

Наступним із ключових нормативних документів у якому відображено вплив європейських інтеграційних процесів на формування нормативно-правової бази в сфері дистанційної освіти в Україні, стала Стратегія розвитку вищої освіти в Україні на 2021–2031 роки (2020). У згаданому документі проаналізовані глобальні виклики для вищої освіти на сучасному етапі її розвитку, зокрема глобалізація, цифровізація, а також старіння населення. Зважаючи на існуючі мегатренди (зміни на ринку праці, невідповідність навичок працівника до вимог роботодавця, суворіша імміграційна політика, економічні зміни тощо), зроблено прогноз стосовно можливих напрямків розвитку та ринку освітніх послуг (Choudaha R., Van Rest E., 2018). Зокрема, передбачено масове впровадження онлайн-навчання та зростання попиту на освітні послуги у працюючих фахівців з метою набуття нових навичок. Відтак, провідні ЗВО намагатимуться пропонувати більш актуальні, доступні та гнучкі академічні програми, щоб наздогнати кількісне зростання та якісні зрушення попиту.

Зважаючи на наявні тенденції, Стратегією розвитку вищої освіти в Україні на 2021–2031 роки, визначено місію вищої освіти, яка полягає у забезпеченні «сталого інноваційного розвитку України через підготовку висококваліфікованих фахівців, створення та поширення знань, формування інтелектуального, соціального та духовного капіталу суспільства, готового до викликів майбутнього» (Стратегія розвитку, 2020, с. 35).

Відповідно до окресленої місії, проаналізованих переваг, недоліків та можливостей освітньої системи нашої держави, було сформовано пріоритетні принципи розвитку вітчизняної вищої освіти серед яких академічна свобода, орієнтація на забезпечення якості освіти, орієнтація на всебічний розвиток особистості, інклюзивність і різноманітність. Шляхи досягнення поставлених у стратегії завдань конкретизовано в операційних цілях, однією з яких є впровадження інноваційних технологій і дистанційного навчання у вищій освіті. Для досягнення цієї цілі визначені такі завдання: створення індустрії інноваційних технологій та засобів навчання, що відповідають світовому науково-технічному рівню; диджиталізація усіх процесів у системі вищої освіти; унормування дистанційного навчання як форми здобуття вищої освіти (Стратегія розвитку, 2020, с. 47).

Індикаторами виконання поставлених завдань є зростання кількості освітніх програм ЗВО, які мають версії для дистанційного навчання та кількості випускників ЗВО, які навчалися за дистанційною формою. Варто зауважити, що тут продумано шляхи аналізу якості таких дистанційних курсів, адже зростання кількості освітніх програм, які реалізовані у дистанційному форматі, ще не свідчить про їх достатню якість.

Звертаємо увагу, що схвалення Стратегії розвитку вищої освіти в Україні на 2021–2031 роки та інших нормативних документів в галузі освіти не призвело до внесення в Національну доктрину розвитку освіти жодних змін, що додатково свідчить про її декларативність та відірваність від реальних нормотворчих процесів у сфері освіти.

В проаналізованих нормативних актах вплив європейських інтеграційних процесів на формування нормативно-правової бази в сфері дистанційної освіти в Україні відображено досить фрагментарно. Частково окремі питання були конкретизовані у низці актів Уряду України з питань вищої освіти. Одним з них є Ліцензійні умови провадження освітньої діяльності (Ліцензійні умови), схвалені постановою КМУ від 30 грудня 2015 р. № 1187 (2015). Зокрема, Ліцензійними умовами визначено, що запровадження закладом вищої освіти підготовки іноземців за вже ліцензованою спеціальністю є розширенням провадження освітньої діяльності в сфері вищої освіти та підлягає окремому ліцензуванню, а подана для ліцензування концепція освітньої діяльності за відповідною спеціальністю має обраховувати загальний обсяг навчання саме у кредитах ЄКТНС (Ліцензійні умови, 2015). У додатку 12 до Умов, за яким для одержання відповідної ліцензії мають додаватися копії документів, що підтверджують правові засади утворення та функціонування на території України закладу освіти іноземної держави чи його структурного підрозділу. За додатком до таких документів відносяться міжнародний договір, дозвіл МОНУ та дозвіл уповноваженого органу місцезнаходження закладу освіти на створення та діяльність такого закладу чи його структурного підрозділу в Україні, якщо це передбачено законодавством відповідної держави (Ліцензійні умови, 2015). У цей же час процедура надання дозволу на роботу іноземних університетів в Україні Ліцензійними умовами не прописана, що знов таки створює умови правової невизначеності.

Крім того, наявні програмні та планові механізми уряду практично не відображають аспекти міжнародної співпраці у сфері вищої освіти. Хоча і тут є деякі виключення. Так, розроблений План заходів на 2020–2027 роки із запровадження Концепції реалізації державної політики у сфері професійної (професійно-технічної) освіти «Сучасна професійна (професійно-технічна) освіта» на період до 2027 року, затверджений розпорядженням КМУ від 29 квітня 2020 р. № 508-р. У ст. 7 цей План передбачав залучення коштів проєкту ЄС «EU4Skills: Кращі навички для сучасної України» та міжнародних фінансових структур (Про затвердження плану, 2020).

Усі нормативні акти щодо розвитку вищої освіти повністю розкриваються в нормотворчій, управлінській і програмній діяльності МОНУ, яке функціонує на основі Положення про МОНУ, схвалене постановою КМУ від 16 жовтня 2014 р. № 630. Однак, у ст. 2 діючого Положення серед правових засад діяльності МОНУ не вказуються міжнародні угоди України, а у ст. 3 жодне із завдань не є спрямованим на питання реалізації міжнародних стандартів або здійснення міжнародної взаємодії у сфері вищої освіти (Про затвердження Положення, 2014). Цікаво, що згідно з п. п. 8 п. 4 цього Положення передбачається розробка МОНУ стратегії та програми розвитку вищої освіти, подання їх на розгляд КМУ, однак, з часу схвалення Положення жодних таких програм розвитку вищої освіти в Україні схвалено не було.

Окремі параметри інтегрованості закладу вищої освіти у світовий освітньо-науковий простір визначені в Методиці оцінювання наукових напрямів закладів вищої освіти під час проведення державної атестації закладів вищої освіти в частині провадження ними наукової (науково-технічної) діяльності і затверджені тим самим наказом МОНУ 2019 р. № 338. Методика передбачає серед іншого облік тематики співробітництва із зарубіжними партнерами, відомості про просування результатів на український та світовий ринки, про замовників, з якими встановлено «попередні договірні відносини» (Про державну атестацію, 2019).

Водночас у відомчих актах МОНУ порівняно мало уваги приділяється аспектам міжнародної співпраці у сфері дистанційного навчання. Питання міжнародної співпраці не підіймаються й у поточній редакції Положення про електронні освітні ресурси, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 01 жовтня 2012 р. № 1060 (Про затвердження Положення про електронні, 2012), Положення про Національну освітню електронну платформу, затвердженого наказом МОНУ від 22 травня 2018 р. № 523 (Про затвердження Положення про Національну, 2018). Така позиція МОНУ вбачається істотним недоліком з питань забезпечення ефективності міжнародної співпраці у сфері вищої освіти.

Одним із ключових документів, які стосуються безпосередньо організації дистанційного навчання та використання дистанційних технологій в процесі здобуття освіти на сьогодні є Положення про дистанційне навчання затверджене наказом МОН України від 25.04.2013 № 466 (2020). Відповідно до цього положення основною метою є «надання освітніх послуг шляхом застосування у навчанні сучасних інформаційно-комунікаційних технологій за певними освітніми або освітньо-кваліфікаційними рівнями відповідно до державних стандартів освіти; за програмами підготовки громадян до вступу у навчальні заклади, підготовки іноземців та підвищення кваліфікації працівників» (ст. 1.4). Також положення визначає основні терміни, які використовуються в процесі організації дистанційного навчання, шляхи реалізації дистанційного навчання та особливості організації

навчального процесу з використанням технологій дистанційного навчання тощо. Однак, аналіз згаданого положення засвідчив, що основною метою дистанційного навчання в нашій державі є забезпечення доступу до якісних освітніх послуг усіх верств населення, зокрема дітей з особливими освітніми потребами. Такий напрям є однією із принципів європейської освітньої політики, однак він не основоположний. Натомість питання щодо здобуття повноцінної вищої освіти шляхом дистанційного навчання положення не регулює. А наведені можливі механізми цього процесу у вітчизняних ЗВО наразі не реалізовані, що свідчить про їх недосконалість і дискусійність. Одним із позитивних зрушень у цьому напрямку стало затвердження наказом МОН України 08.09.2020 року № 1115 Положення про дистанційну форму здобуття повної загальної середньої освіти (2020) згідно з яким визначено можливість та механізми забезпечення здобуття повної загальної середньої освіти за дистанційною формою, а також використання технологій дистанційного навчання під час організації здобуття освіти за різними формами в закладах освіти, однак питання щодо дистанційної форми вищої освіти поки що неврегульоване.

Висновки та перспективи подальших наукових досліджень. Реформування системи освіти з метою її інтеграції в єдиний Європейський простір є основоположним завданням, задекларованим в нормативних документах, що регламентують освітній процес в Україні. Для досягнення окресленої мети здійснюється оновлення діючих нормативно-правових актів і розробка нових. Зокрема, стратегія реформування вищої освіти відображає механізм створення системи забезпечення її якості, яка повністю відповідає рекомендаціям і стандартам Європейського простору вищої освіти та виступає головною технологією досягнення відповідності освітньої системи вимогам і потребам суспільства й особистості.

Зважаючи на запити суспільства щодо створення умов для дистанційного навчання, останнім часом розроблено низку законів і положень, які створюють умови для його реалізації у вітчизняному освітньому просторі. Однак, механізм отримання освіти в дистанційному форматі визначений лише для закладів середньої освіти, а для закладів вищої освіти існують лише загальні рекомендації. Крім того, в них не прослідковується вплив європейських інтеграційних процесів на забезпечення дистанційної освіти в Україні.

Наразі для вдосконалення нормативно-правового регулювання в сфері освіти затверджено Закон України «Про вищу освіту», Закон України «Про освіту» та низку інших нормативно-правових актів, але виникла нагальна потреба їхньої подальшої розробки та вдосконалення, зокрема у напрямку створення нормативної бази для функціонування дистанційного освітнього простору вищої освіти. Нормативне забезпечення дистанційного освітнього простору вищої освіти має визначати не лише механізми отримання вищої освіти в дистанційному форматі, але і шляхи забезпечення її якості; не тільки умови запровадження іноземних освітніх технологій, але й створення передумов для належного розвитку власних тощо.

Інтернаціоналізація вищої освіти вбачається як логічний і незворотній процес в умовах глобалізації суспільства, що викликає потребу в збільшенні кількості міжкультурних програм і створенні відповідного нормативного забезпечення для їхнього успішного функціонування. Відтак вважаємо, що входження України до світового освітнього простору потребує виваженого підходу, з урахуванням можливих перспектив і використання інтелектуального потенціалу національних навчальних закладів, що має бути відображено у відповідних нормативних актах.

Враховуючи багатоаспектність і складність теми дослідження, потрібно продовжити подальші теоретичні розробки та їхню практичну апробацію.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

- Громовенко, К. В. Питання вищої освіти в двосторонніх міждержавних угодах України. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського. Серія: Юридичні науки*. 2020. Том 31, № 2. Ч. 3, 161–169.
- Ващук, Ф. Г. (Ред.). (2011). Інтеграція в європейський освітній простір: здобутки, проблеми, перспективи: монографія. Ужгород: ЗагДУ, (Серія «Євроінтеграція: український вимір»; Вип. 16).
- Падалка, О. С., & Каленюк, І. С. (2012). Економіка освіти та управління: посібник. К.: Педагогічна думка.
- Про вищу освіту: Закон України від 1 липня 2014 р. № 1556-VII. (2022). Редакція від 06.04.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>.
- Про державну атестацію закладів вищої освіти в частині провадження ними наукової (науково-технічної) діяльності: наказ Міністерства освіти і науки України від 12 березня 2019 р. № 338,

- zareestrovano v Ministerstvi yustitsii Ukrainy 27 chervnia 2019 r. za № 689/33660. (2019). Ofitsiyniy visnyk Ukrainy. № 54. St. 1895.
- Polozhennya pro dystantsiine navchannya. Nakaz Ministerstva osvity i nauky Ukrainy 25.04.2013 № 466. (2020). Redaktsiya vid 16.10.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0703-13#Text>.
- Polozhennya pro dystantsiynu formu zdobuttya povnoi zahalnoi serednoi osvity. Nakaz Ministerstva osvity i nauky Ukrainy 08 veresnia 2020 roku № 1115. (2020). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0941-20#Text>.
- Pro zatverdzhennya Litsenziynih umov provadzhennya osvithnoi diyalnosti: postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 30 grudnia 2015 r. № 1187. (2015). Zakonodavstvo Ukrainy. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1187-2015-p>.
- Pro zatverdzhennya planu zaходiv na 2020-2027 roki iz zaprovadzhennya Konceptsii realizatsii derzhavnoi polityky u sferi profesiynoi (profesiyno-tekhnichnoi) osvity «Suchasna profesiyna (profesiyno-tekhnichna) osvita» na period do 2027 roku: rozporядzhennya Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 29 kvitnya 2020 r. № 508-p. Uryadoviy kur'er. 26 travnya. (2020). № 98. S. 7–8.
- Pro zatverdzhennya Polozhennya pro elektronni osvithni resursy: nakaz Ministerstva osvity i nauky, molodi ta sportu Ukrainy vid 01 zhovtnya 2012 r. № 1060, zareestrovaniy v Ministerstvi yustitsii Ukrainy 05 zhovtnya 2012 r. za № 1695/22007. (2012). Zakonodavstvo Ukrainy. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1695-12>.
- Pro zatverdzhennya Polozhennya pro Ministerstvo osvity i nauky Ukrainy: postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 16 zhovtnya 2014 r. № 630. (2014). Zakonodavstvo Ukrainy. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/630-2014-p>.
- Pro zatverdzhennya Polozhennya pro Natsionalnu osvithnu elektronnu platformu: nakaz Ministerstva osvity i nauky Ukrainy vid 22 travnya 2018 r. № 523, zareestrovaniy v Ministerstvi yustitsii Ukrainy 11 chervnia 2018 r. za №702/32154. (2018). Zakonodavstvo Ukrainy. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0702-18>.
- Pro Natsionalnu doktrynu rozvitku osvity: Ukaz Prezidenta Ukrainy. vid 17 kvitnya 2002 r. № 347/2002. (2002). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/347/2002#Text>.
- Pro osvitu: Zakon Ukrainy vid 5 veresnia 2017 r. № 2145-VIII. Redaktsiya vid 06.04.2022. (2022). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>.
- Pro fakhovu peredvishchu osvitu, 6 chervnia 2019 r. № 2745-VIII. (2019). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2745-19#Text>.
- Strategiya rozvitku vishchoi osvity v Ukraini na 2021–2031 roki. (2020). Kyiv. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2020/09/25/rozvitku-vishchoi-osviti-v-ukraini-02-10-2020.pdf>.
- Choudaha, R., & Van Rest, E. (2018). Envisioning Pathways to 2030: Megatrends shaping the future of global higher education and international student mobility, Studyportals.

REFERENCES

- Choudaha R., Van Rest E. (2018). Envisioning Pathways to 2030: Megatrends shaping the future of global higher education and international student mobility, Studyportals. [in English].
- Hromovenko, K. V. Pytannia vyshchoi osvity v dvostoronnikh mizhuriadovykh uhodakh Ukrainy [Issues of higher education in bilateral intergovernmental agreements of Ukraine]. *Vcheni zapysky Tavriiskoho natsionalnoho universytetu imeni V.I. Vernadskoho. Seriya: Yurydychni nauky*. 2020. Tom 31, № 2. Ch. 3, 161–169. [in Ukrainian].
- Padalka, O. S., & Kaleniuk, I. S. (2012). *Ekonomika osvity ta upravlinnia [Economics of education and management]: posibnyk*. K.: Pedahohichna dumka. Polozhennya pro dystantsiine navchannya. Nakaz Ministerstva osvity i nauky Ukrainy 25.04.2013 № 466. Redaktsiia vid 16.10.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0703-13#Text>. [in Ukrainian].
- Polozhennya pro dystantsiynu formu zdobuttia povnoi zahalnoi serednoi osvity [Regulations on the distance form of obtaining a complete general secondary education]. Nakaz Ministerstva osvity i nauky Ukrainy 08 veresnia 2020 roku № 1115. (2020). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0941-20#Text>. [in Ukrainian].
- Polozhennya pro dystantsiine navchannya [Regulations on distance learning]. Nakaz Ministerstva osvity i nauky Ukrainy 25.04.2013 № 466. (2020). Redaktsiia vid 16.10.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0703-13#Text>. [in Ukrainian].
- Pro derzhavnu atestatsiiu zakladiv vyshchoi osvity v chastyni provadzhennia nymy naukovo (naukovo-tekhnichnoi) diialnosti [On the state certification of higher education institutions in terms of their

- scientific (scientific and technical) activities]: nakaz Ministerstva osvity i nauky Ukrainy vid 12 bereznia 2019 r. № 338, zareiestrovano v Ministerstvi yustytzii Ukrainy 27 chervnia 2019 r. za № 689/33660. (2019). Ofitsiyni visnyk Ukrainy. № 54. St. 1895. [in Ukrainian].
- Pro Natsionalnu doktrynu rozvytku osvity [On the National Doctrine of Education Development]: Ukaz Prezydenta Ukrainy. vid 17 kvitnia 2002 r. № 347/2002. (2002). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/347/2002#Text>. [in Ukrainian].
- Pro osvitu [On education]: Zakon Ukrainy vid 5 veresnia 2017 r. № 2145-VIII. Redaktsiia vid 06.04.2022. (2022). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>. [in Ukrainian].
- Pro fakhovu peredvyshechu osvitu [On vocational pre-university education], 6 chervnia 2019 r. № 2745-VIII. (2019). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2745-19#Text>. [in Ukrainian].
- Pro vyshchu osvitu [On higher education]: Zakon Ukrainy vid 1 lypnia 2014 r. № 1556-VII. (2022). Redaktsiia vid 06.04.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>. [in Ukrainian].
- Pro zatverdzhennia Litsenziinykh umov provadzhennia osvitnoi diialnosti [On the approval of the Licensing conditions for conducting educational activities]: postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 30 hrudnia 2015 r. № 1187. (2015). Zakonodavstvo Ukrainy. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1187-2015-p>. [in Ukrainian].
- Pro zatverdzhennia planu zakhodiv na 2020-2027 roky iz zaprovadzhennia Kontseptsii realizatsii derzhavnoi polityky u sferi profesiinoi (profesiino-tekhnichnoi) osvity «Suchasna profesiina (profesiino-tekhnichna) osvita» na period do 2027 roku [On the approval of the plan of measures for 2020-2027 for the implementation of the Concept of implementation of the state policy in the field of professional (professional and technical) education "Modern professional (professional and technical) education" for the period until 2027]: rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 29 kvitnia 2020 r. № 508-r. Uriadovi kurier. 26 travnia. (2020). № 98. S. 7–8. [in Ukrainian].
- Pro zatverdzhennia Polozhennia pro elektronni osvitni resursy [On the approval of the Regulation on electronic educational resources]: nakaz Ministerstva osvity i nauky, molodi ta sportu Ukrainy vid 01 zhovtnia 2012 r. № 1060, zareiestrovanyi v Ministerstvi yustytzii Ukrainy 05 zhovtnia 2012 r. za № 1695/22007. (2012). Zakonodavstvo Ukrainy. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1695-12>. [in Ukrainian].
- Pro zatverdzhennia Polozhennia pro Ministerstvo osvity i nauky Ukrainy [On the approval of the Regulation on the Ministry of Education and Science of Ukraine]: postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 16 zhovtnia 2014 r. № 630. (2014). Zakonodavstvo Ukrainy. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/630-2014-p>. [in Ukrainian].
- Pro zatverdzhennia Polozhennia pro Natsionalnu osvitniu elektronnu platformu [On the approval of the Regulation on the National Educational Electronic Platform]: nakaz Ministerstva osvity i nauky Ukrainy vid 22 travnia 2018 r. № 523, zareiestrovanyi v Ministerstvi yustytzii Ukrainy 11 chervnia 2018 r. za № 702/32154. (2018). Zakonodavstvo Ukrainy. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0702-18>. [in Ukrainian].
- Stratehiia rozvytku vyshchoi osvity v Ukraini na 2021–2031 roky [Strategy for the development of higher education in Ukraine for 2021–2031]. (2020). Kyiv. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2020/09/25/rozvitku-vishchoi-osviti-v-ukraini-02-10-2020.pdf>. [in Ukrainian].
- Vashchuk, F. H. (Red.). (2011). Intehratsiia v yevropeyskyi osvitnii prostir: zdobutky, problemy, perspektyvy [Integration into the European educational space: achievements, problems, prospects]: monohrafiia. Uzhhorod: ZakDU, (Seriia «Ievrointehratsiia: ukraïnskyi vymir»; Vyp. 16). [in Ukrainian]. [in Ukrainian].

Віталіна Пугач – к. пед. н., доцент, доцент кафедри правознавства і гуманітарних дисциплін, Вінницький навчально-науковий інститут економіки Західноукраїнського національного університету, Вінниця, e-mail: pugach.vitalina@gmail.com.

INFLUENCE OF EUROPEAN INTEGRATION PROCESSES ON THE FORMATION OF DISTANCE EDUCATION IN UKRAINE

Vitalina Pugach – Candidate of Sc. (Pedagogical), Associated Professor, Associated Professor of the Chair Law and Humanities, Vinnytsia Educational and Scientific Institute of Economics, Western Ukrainian National University, Vinnitsa, e-mail: pugach.vitalina@gmail.com.

The article analyzes the regulatory and legal framework of the information and educational environment

of higher educational institutions and identifies ways to improve it, which will provide conditions for the effective implementation of distance education.

The purpose of the article is to determine ways to improve the legal framework of the information and educational environment of higher education institutions, which will provide conditions for the effective implementation of distance education.

Taking into account the existing trends, the Strategy for the Development of Higher Education in Ukraine for 2021-2031 defines the mission of higher education, which consists in ensuring "sustainable innovative development of Ukraine through training of highly qualified specialists, creation and dissemination of knowledge, formation of intellectual, social and spiritual capital of society, ready for the challenges of the future"

In accordance with the mission of higher education outlined in the Strategy for the Development of Higher Education in Ukraine for 2021-2031, the advantages, disadvantages and opportunities of the educational system of our country were analyzed; the priority principles of the development of domestic higher education were formed, including academic freedom, orientation to ensuring the quality of education, orientation to the comprehensive development of the individual, inclusiveness and diversity. Ways to achieve the tasks set in the strategy are specified in operational goals, one of which is the introduction of innovative technologies and distance learning in higher education. To achieve this goal, the following tasks have been defined: creation of an industry of innovative technologies and teaching aids that meet the global scientific and technical level; digitization of all processes in the higher education system; normalization of distance learning as a form of obtaining higher education.

The internationalization of higher education is seen as a logical and irreversible process in the conditions of the globalization of society, which calls for an increase in the number of intercultural programs and the creation of appropriate regulatory support for their successful functioning. Therefore, we believe that Ukraine's entry into the world educational space requires a balanced approach, taking into account possible prospects and the use of the intellectual potential of national educational institutions, which should be reflected in the relevant regulatory acts.

Considering the complexity and multifacetedness of the chosen topic, we consider the need for further theoretical research and their practical implementation to be the perspectives of scientific exploration.

Key words: training of future specialists, field of law, distance education, integration processes, educational and informational environment of higher education institutions.

Дата надходження статті до редакції: 16 вересня 2020 р.